

Pavlův běh do Božího království

Původ materiálu

Lenka Ridzoňová

Pořadí v lekci

39

Téma

Apoštol Pavel se snaží vysvětlit Filipským, že pozvání k Pánu Bohu je zadarmo a pro všechny. On sám to poznal, běží tam, zve ostatní, aby se přidali.

Cíl

- Předškolní děti pochopí, že běh bez cíle nemá moc smysl.
 - Mladší školní děti zkoumají paralely mezi občanstvím nějaké země a občanstvím v nebesích.
 - Starší školní děti přemýšlejí o křtu a jeho významu v běhu křesťana.
 - Všichni: ideálně nám dojde, že křesťanský život není sezení na místě, ale pohyb směrem do otevřených dveří Božího království. A že ty dveře jsou otevřené z milosti a pro všechny.
-

Pro učitele

Biblický text: Fp 3 (číst: Fp 3,12–21)

Výkladové poznámky

Sbor ve Filipech byl Pavlův milovaný sbor, první sbor na evropském kontinentu, který založil. Dopis je psaný z vězení v Efezu (podobně jako Fm). Filipany měl Pavel moc rád a bál se o ně. Do sboru totiž přichází někdo, kdo je ohrožuje.

Život z milosti — Pro Pavla bylo zásadní setkání se vzkříšeným Kristem. Pavel byl vždy horlivý, nejprve v pronásledování křesťanů, teď ve snaze šířit křesťanskou víru a radost. Byl Bohem nalezen, přijat. To je to největší, nejkrásnější. Pro mnoho lidí je stále nepřijatelné, že je něco zadarmo, že spasení je zadarmo, že si ho nemůžeme odpracovat, zaplatit. (Heslo „co nic nestojí, za nic nestojí“.) Zdráháme se přijmout Boží logiku. Zdráháme se ji přijmout pro

sebe (proto plníme úkoly, sbíráme zásluhy) a podobně se zdráháme ji předávat druhým (vyžadování skutků, dodržování pravidel jako cesty k Pánu Bohu, k jeho lásce).

Spravedlnost, svatost: Na začátku listu Filipským je oslovení. V některých rukopisech (varianta dole pod čarou) je u oslovení ještě slovo „svatí“. Svatost lidí je odleskem svatosti Boží. Je to jiné slovo pro „ospravedlnění, omilostnění“. Toto je předznamenání dalšího, co Pavel sděluje: žijeme z milosti.

Rozpory: Ve sboru ve Filipech jsou spory mezi křesťany z židů a z pohanů o to, co je třeba dodržovat. Židokřesťané znovu a znovu prosazují židovské zvyky a pravidla. Viditelným a výrazným zvykem je obřízka. Pavel ale říká, že není možné hlásat jiné evangelium pro židy a jiné pro křesťany, proto je potřeba situaci řešit. Na tzv. jeruzalémském koncilu (Sk 15) už se přece dohodlo, že obřízka není nutnou podmínkou pro to, aby člověk mohl být křesťanem. Nejde ale jen o obřízku.

Pavel píše: „žijí jako nepřátelé Kristova kříže“. Co dělají tito nepřátelé? „Jejich bohem je břicho“ 3,18–19 — asi zde nejsou myšleni zhýralci (to ve Filipech nebyl problém), naopak: jsou zde lidé, kteří kladou přílišný důraz na to, co lidé jedí a jak žijí, jako by tohle viditelné a hodnotitelné bylo to důležité a zbožné. Pavel ale říká: jídlo není způsob, jakým se žije náboženství. „Jejich chloubou je to, zač by se měli stydět“ — pravděpodobně jde o znamení obřízky. Pavel kritizuje zdůrazňování vnějších projevů.

„Smýšlejí přizemně“; kralicky: „kteříž o zemské věci stojí“.

Kříž je symbolem utrpení, ale je také symbolem spásy dané zadarmo. Spásu si nekupují skutky ani ji nezískávají vlastními silami (obřízkou, dodržováním pravidel ohledně jídla). Ke spáse není jiná cesta než utrpení a smrt Ježíše Krista. Nepřítel kříže je ten, kdo si myslí, že k Bohu jde dojít bez Ježíše (vlastními zásluhami).

Těmi zásluhami (i v současnosti) může být například zbožné chození do kostela, zbožné modlitby... Chození do kostela ani modlitby samozřejmě nejsou špatné, ale jde o motivaci. Příkladem špatné modlitby je například modlitba farizea (Lk 18,9–14), který vypočítává před Pánem Bohem všechny své zásluhy a oznamuje, o kolik je lepší než ten celník vzadu v kostele.

Běh k cíli: Pavel používá obraz běhu. Cesta víry není statická. Je to pohyb. A to pohyb jistým směrem. Pro Pavla je zásadní jeho setkání s Kristem. On už se nepotřebuje snažit, aby nějak dosáhl dokonalosti nebo se vlastní snahou dostal k Bohu. On už byl přijat, je povolán, je občanem Božího království. On už byl zásadně obdarován, žije z milosti. Cítí odpovědnost za

to, jak moc byl obdarován. Proto je jeho běh k cíli teď spojen s tím, že k tomuto cíli chce pozvat a přivést co nejvíce lidí. Nechce si tu radost a milost nechat pro sebe.

Pavel jako příklad: Pavel představuje lidem jako vzor sebe: napodobujte mne a hleďte na ty, kdo jsou jako já. Buďte tak nadšení pro Krista jako já, napodobujte to nadšení. Nedá se to vypovědět, vysvětlit, proto Pavel zve k napodobování. Nejde o Pavla samotného nebo jeho dokonalost, kterou by měli lidé obdivovat, ale o jeho víru a směřování ke Kristu.

Občanství v nebesích: V Bibli je více podobenství, která se snaží vylíčit, co to znamená být členem Božího království, patřit do něj. Nejde jen o posmrtný život, žít podle pravidel Božího království je možné už tady na zemi. Pavel sám je římský občan, s tím souvisí práva a povinnosti. Pavel se na své římské občanství vícekrát odvolával. O pravidlech nebeského království vypovídají například blahoslavenství (Mt 5). Občan nebeského království žije podle jeho pravidel. (Jako pro občana státu platí zákony dané země.) Často jsou to obyčejné všední věci, ve kterých se člověk zachová podle „Božích pravidel“.

Z nebes očekáváme Ježíše Krista. Může to být za mnoho let, ale také třeba letos nebo tento týden. Pavel vyzývá k reflexi tohoto očekávání. Co to pro nás znamená? Žijeme tak, že bychom se s ním teď chtěli setkat? V jakém stavu nás najde, až přijde?

Proměna našeho těla: V proměněném, oslaveném těle se zjevoval Ježíš po vzkříšení. Byl vidět, jedl, pil, ale zároveň jeho tělo nepodléhalo fyzikálním zákonům. Někde se najednou objevil, nebo tam naopak najednou nebyl. Tělo oslavené znamená: nepřestaneš být člověkem; tělesnost je něco důležitého, aby člověk zůstal člověkem.

Pavel se různými obrazy snaží Filipským ukázat, že dokonalým se člověk nestává vlastními silami, skutky nebo zbožností, ale je to dílo Boží.

Úskalí

Pavel v epištole polemizuje s židokřesťany, kteří požadují po křesťanech z pohanů obřízku, příp. dodržování dalších pravidel závazných pro židy. Pavel nazývá obřízku „rozřízkou“, která dělí společenství. Jde o historický konflikt. Přemýšlejme, nakolik máme situaci vysvětlovat a nakolik hledat paralelu s konflikty současnými a kde a jak se u nás projevuje záslužnictví.

Odkazy

Biblické odkazy: 1 Kor 9,24–27 (zde je ale běh vylíčen více jako závod o první cenu, je třeba zvítězit); Zjevení 3,10–13 (také zde jde o získání vavřínu vítěze); Lk 18,9–14 — farizeus

a celník; Gn 11,1–9 (Budování města a věže. Lidé si chtěli učinit jméno, „vyšplhat do nebe“. Opak toho, co zdůrazňuje Pavel: občanem nebeského království je z milosti, ne vlastní snahou.)

Svatošová, Marie — Palán, Aleš: *Neboj se vrátit dom?: Marie Svatošová v rozhovoru s Alešem Palánem*. Praha: Kalich, 2018.

Ryšková, Mireia: *Pavel z Tarsu a jeho sv?t*. Praha: Karolinum, 2015.

Luther, Martin: *B?h je rozpálená pec plná lásky*. Praha: Kalich, 2017.

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předškoláci

Aktivita: Uspořádáme (klidně v místnosti) závod v běhu. Kdo se přihlásí? Kdo myslíte, že je nejrychlejší?

Závod má jediný hášek: ne?ekneme, kde je cíl (kam se vlastně běží). Možná se někdo z dětí rovnou zeptá, kam se běží. Pokud se nezeptá, odstartujeme a budeme sledovat, kam kdo poběží. Poté budeme mluvit s dětmi, jestli to není divné někde běžet a nevědět kam.

Dnes budeme mluvit o běhu.

O apoštolu Pavlovi asi něco víte... uvěřil v Ježíše Krista a cestoval do míst, kde o něm lidé nevěděli, tam jim o něm vyprávěl (říká se tomu misie). Začaly se zde scházet skupiny křesťanů. Možná vám ve sboru visí mapa, na které jsou znázorněny jeho cesty. Na cestách Pavel zakládal sbory. Pavel se do sborů někdy vracel, ale také do některých psal dopisy. Ty se zachovaly v Bibli, říká se jim epištoly.

Do sboru ve Filipech Pavel píše o závodě v běhu. Nebo ani ne tak o závodě, jako o běhu samotném. Pavel, když uvěřil v Ježíše Krista, nezůstal sedět na místě. Už obraz těch jeho cest na mapě to ukazuje. Cestuje z místa na místo. Víra je něco tak důležitého, že o ní chce říct dál a pozvat k ní co nejvíce dalších lidí.

Ukážeme dětem cestovní pas, českou vlajku a nálepku nebo nápis CZ.

Co to je? Co tyto věci znamenají? Proč člověk (někdy) ukazuje na hranicích pas nebo občanský průkaz? (Prokazuje, odkud je, kam patří. A když je třeba v cizině zadržen policií,

zajímá se o něj i jeho domovská země, země, kam patří. Dohlíží na to (v ideálním případě), aby mu nebylo ublíženo, snaží se mu pomoci, příp. ho z ciziny dostat domů.)

Apoštol Pavel píše lidem ve sboru ve Filipech, že on i oni mají „občanství v nebesích“. Jako by měli nějaký Boží pas nebo průkaz. Stará se o ně Pán Bůh. Nepatří jen do své země tady na zemi, ale patří i do nebe, k Pánu Bohu. Když jim je třeba těžko, nedaří se jim, dělají věci špatně... nemusí si zoufat, že to nejsou schopni sami změnit nebo napravit. Jsou na cestě do nebe, k Pánu Bohu. On je má rád, i když nejsou skvělí, zdraví, dokonalí. Pro Pavla je tenhle směr k Pánu Bohu, který ho má rád, tak důležitý, že by nejraději utíkal, aby už tam byl úplně. A na tuhle cestu k dobrému cíli chce pozvat co nejvíc lidí.

Život člověka, který uvěřil v Pána Boha, není sezení (v kostele) bez pohnutí. Mnohem víc je to cesta, výlet, dokonce běh, možná i maraton.

Otázka: Dělají s vámi někdy rodiče to, že když se děti zdržují a loudají, dospělý se k nim otočí, roztáhne ruce a volá: Kdo tady bude první? A děti se rozběhnou, aby byly brzy v té náruči... Rodičům asi nejde o to rozlišit, které dítě je nejrychlejší, ale o to, aby všechny doběhly. Podobně je to s Pánem Bohem. Chce, aby do cíle došli všichni. Aby tu radost, že patří do nebe, k Pánu Bohu, poznali všichni.

Aktivita

Zazpívejte nebo přeříkejte, příp. se naučte z paměti refrén písně *V království Božím místa dost* (SV 359). Pak hledejte s dětmi odpovědi na otázky (nebo to udělejte jako kvíz):

Kolik lidí se vejde do Božího království?

Jaké se tam platí vstupné?

Mají do Božího království zakázaný vstup hříšníci?

Kdo nás do Božího království zve?

Mají se křesťané tvářit vážně?

Dělí se v Božím království lidé na více a méně vzácné hosty?

(Nebo zpívejte píseň celou a vymýšlejte další otázky.)

Nebo: S malými dětmi zpívejte píseň *Ježíši Kriste, Pastýři náš* (BTS 35). Cestu Pavla a dalších křesťanů za Pánem Ježíšem lze přirovnat také k cestě ovcí za pastýřem. Je to

v zájmu ovcí, aby se pastýři neztratily. A zvonky oveček mohu být tím hlasem, který zve další na dobrou cestu.

Pomůcky: Cestovní pas, česká vlajka, nápis CZ, křestní list, mapa cest apoštola Pavla.

Mladší školní děti

Aktivita: Prohlédněte si cestovní pas a křestní list. Jak se od sebe liší? Resp. jsou si něčím podobné? Nebo: Navrhněte, jak by mohl vypadat „průkaz křesťana“. Co by na něm bylo napsáno? Jak ho člověk získá?

Do sboru ve Filipech Pavel píše o závodě v běhu. Nebo ani ne tak o závodě, jako o běhu samotném. Pavel, když uvěřil v Ježíše Krista, nezůstal sedět na místě. Už obraz těch jeho cest na mapě to ukazuje. Pavel putuje z místa na místo. Víra je pro něj něco tak důležitého, že o ní chce říct dál a pozvat k ní co nejvíce dalších lidí.

Kam Pavel běží? Do cíle. Chce získat nebeskou cenu. Nebeskou cenou je povolání v Kristu Ježíši. Je dobré mít cíl, vědět, kam jdu a že ta námaha stojí za to.

Pavel svou situaci věřícího člověka, křesťana, popisuje jako občanství v nebesích. Používá obraz občanství, který je lidem známý, sám apoštol navíc má (a občas využívá) své privilegium římského občana. V Bibli se používají různé obrazy pro vyjádření něčeho nepopsatelného. Podobně Ježíš mluví v podobenstvích. Co vyjadřuje obraz „občanství“?

Na začátku jsme si prohlíželi cestovní pas. K čemu je dobrý?

Je to průkaz mého občanství, potvrzení o tom, že někam patřím. Když přijdu do ciziny, ukážu svůj průkaz: „moje doma je tam a tam...“ Občas slyšíte ve zprávách, že byl třeba zatčen nebo uvězněn občan naší země v cizině — ať už právem či neprávem — náš stát se o něj zajímá, snaží se mu pomoci. Nebo při nějakém přírodním neštěstí, při havárii... Občanství je popis toho, že někam patřím, nejsem „odnikud“.

Pavel se nestydí dovolávat práv římského občana. A nestydí se chlubit ani právy občana nebeského království. Když člověk žije otevřeně křesťansky a zve k tomu další lidi, není to chlubení (i když i to se někdy stane), ale pozvání, ukazování, co je pro mě důležité a může to být důležité i pro vás.

Občanství v nebesích znamená: patřím do Božího světa. Je to jako „občanství křesťanské“. Jak získám toto občanství? Prvotní je, že mě někdo pozve, zavolá, otevře náruč. Zve nás k sobě (do svého království) Pán Bůh.

Pavlov (a obecně křesťanský) běh ale není závodem bez cíle a není ani závodem z vlastní síly. Důležité je, že ho (mě) někdo volá. Běh má daný cíl. Cílem je povolání v Kristu Ježíši. Pavla (a další křesťany) nejdřív někdo zavolal, pak se dali do běhu (do chůze, do pohybu). Začali věřit. Nechali se pokřtít.

A co je průkazem (cestovním pasem nebo občanským průkazem) křesťana? (Možná jste o tom mluvili na začátku, příp. dělali návrh, jak by takový průkaz mohl vypadat...) Samozřejmě křestní list je jen papír, který potvrzuje to důležité: křest samotný. Boží potvrzení: ano, jsi občanem Božího království.

Pavel dává sebe jako příklad. Bud'te jako já. Napodobujte mě. Zní to možná trochu pyšně, Pavel ale poznal, co pro něj Pán Ježíš a víra znamená, a zve lidi na cestu víry. Nejde mu o to zvát lidi k sobě, aby šli za ním, protože on je dobrý, skvělý, dokonalý, ale říká: pojd'te stejnou cestou jako já, protože ta cesta má dobrý cíl, má smysl. Spolehněte se na Pána Boha, na Ježíše. Pavlovi jde o to vysvětlit, že není dokonalý on sám — proto jeho slova proti obřízce, proti dodržování pravidel, co jíst... o to nejde, je riziko, že tyhle vnější věci a věci naší snahy a výkonu budeme považovat a ukazovat jako to důležité ve vztahu k Pánu Bohu, že to budeme vnímat jako své „schody do nebe“.

Starší školní děti

Probírejte s dětmi téma podle kapitoly pro mladší školní věk. Příp. čtete biblický text Fp 3,12–21

Aktivita a rozhovor

Prohlédněte si cestovní pas a křestní list. Jak se od sebe liší? Resp. jsou si něčím podobné?

Nebo: Navrhněte, jak by mohl vypadat „průkaz křesťana“. Co by na něm bylo napsáno? Jak ho člověk získá? Popište, jak u vás ve sboru probíhá křest. Kdo, koho, kde, jak křtí... Víte, co křtu předchází? (Pravděpodobně nějaký rozhovor faráře s rodiči dítěte nebo s člověkem, který se chce nechat pokřtít. U starších dětí nebo dospělých to bývá delší příprava, něco jako je příprava na konfirmaci.) Pamatujete si některí svůj křest? Nebo se k němu připravujete?

Pomůcky: Cestovní pas, česká vlajka, nápis CZ, křestní list, mapa cest apoštola Pavla.

Přesah

Je dobré mít cíl, vědět, kam jdu a že ta námaha stojí za to.

Rozhovor s Marií Svatošovou (viz *Odkazy*), kde na str. 10 popisuje, jak umírala její babička (zbožná, udřená matka devíti dětí). Byla několik dnů v agónii, najednou se zvedla, posadila, roztáhla ruce a zvolala „jééé...“ — a zemřela. M. Svatošová nepochybuje, že její údiv znamenal „vidím nebe otevřené“.

Se staršími dětmi si můžete nalistovat píseň *Tak, jaký jsem, a? nemám nic* (EZ 504) a hledat, co v ní vyjadřuje to, o čem byl dnešní text. (Přinejmenším zde jde o stálý pohyb — na konci každé sloky verš: Beránku Boží, k tobě jdu.) Rozumíme písni?

M. Luther: Kdo začal být křesťanem, ten musí pamatovat na to, že ještě křesťanem není, nýbrž se teprve pokouší křesťanem stát, aby se mohl chlubit s Pavlem (Fp 3,12.15): „Nemyslím, že bych již byl u cíle anebo již dosáhl dokonalosti; běžím však, abych se jí zmocnil.“ atd. A my, kteří jsme již dokonalí, zůstaňme u tohoto pravidla. Protože křesťanem se člověk neustále stává, křesťanem člověk není jednou pro vždy. (M. Luther: Bůh je rozpálená pec plná lásky, str. 46)

Jak rozumíte tomuto Lutherovu výroku? (Nejde o zpochybnění Božího povolání, resp. přijetí člověka nebo platnosti křtu. Jde ale o to, že člověk sám opakovaně z té „křesťanské cesty“ odbočuje a má se stále znovu na ni vracet. Křesťanská víra není sezení na jednom místě, ale aktivita. Věřením, hledáním, touha porozumět, běh k cíli.)

Liturgie

Písně

V království Božím místa dost (SV 359); *Sv?tem b?žím dál* (SV 315); *K svobod? je dlouhé putování* (SV 135); *Dob?e staví, kdo zná a ví* (EZ 192); *Ježíši Kriste, Pastý?i náš* (BTS 35); *Kristus je má síla i spasení* (SV 166)

Biblický text k zapamatování

Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista. (Fp 1,2)

A pokoj Boží, p?evyšující každé pomyšlení, bude st?ežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši. (Fp 4,7)

(Je dobré si uvědomit, že slova pozdravů nebo požehnání, která opakovaně slyšíme při bohoslužbách, jsou z biblických epištol, např. z Fp)

My však máme občanství v nebesích, odkud opekáváme i Spasitele, Pána Ježíše Krista.

(Fpz 3,20)

Rituál

Na konci setkání můžete společně zapsat do plakátu slovo nebo větu, která vystihuje poselství dnešního setkání s epištolami.

Na začátku nebo na konci setkání můžete recitovat verš z 1 Kor 13,13: A tak zůstává víra, naděje, láska — ale největší z té trojice je láska.

Okénko do bohoslužeb

(Pokud toto nechtějí použít s dětmi jako motivaci až v nedělní škole.)

Ukažte dětem českou vlajku a/nebo cestovní pas. Čeho jsou tyto věci symbolem nebo průkazem? Jsou nějaké symboly křesťanů? Nebo nějaký „průkaz křesťana“?

Modlitba

Pane Bože, někdy jsme křesťané líní nebo unavení. Nechce se nám vstávat do kostela, nechce se nám dělat něco jinak než většina lidí kolem nás. Ale občas nám dojde, že je to skvělé, že ti můžeme věřit. Před námi je tvoje otevřená náruč, ty nás k sobě zveš. Není před námi jenom nějaké nejisté nebo temné budoucnost, ale tvoje světlo, tvoje království, ve kterém už trochu můžeme být teď. Děkujeme za to. Prosíme, aby to poznalo co nejvíc lidí. Amen.

Kam dále

[Obrana proti svodům. Biblický text: Filipským 3, 4b-14. Host pořadu: Mireia Ryš...](#)

[Občanství v nebesích. Biblický text: Filipským 3,17 - 4,1. Hostem Petra Vad'ury ...](#)

Odkaz na píseň

[V království Božím místa dost](#)

[Světlem běžím dál \(SV315\)](#)

[Posila na cestu \(SV135\)](#)

[Dobře staví, kdo zná a ví, jak má v Boha doufat](#)

[Ježíši Kriste, Pastýři náš \(BTS35\)](#)

[Kristus je má síla i spasení](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami IV \(s apoštolý, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Filipským 3](#)